

Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право;

Шатрава Сергій Олександрович,
кандидат юридичних наук, доцент,
професор кафедри адміністративної
діяльності поліції Харківського
національного університету
внутрішніх справ

НАЦІОНАЛЬНА ПОЛІЦІЯ УКРАЇНИ ЯК СПЕЦІАЛЬНО УПОВНОВАЖЕНИЙ СУБ'ЄКТ У СФЕРІ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ

Стабільне та ефективне функціонування Національної поліції України є необхідною умовою захисту конституційного ладу, забезпечення законності і правопорядку, дотримання прав і свобод людини та громадянина. Від ефективності діяльності Національної поліції України значною мірою залежить успішність реалізації національних інтересів та стабільність суспільного розвитку [1, с. 100].

Діяльність Національної поліції спрямована на збереження балансу між потребами внутрішньої дисципліни органу, від якого багато в чому залежить публічна безпека, з одного боку, та потребою боротьби з порушеннями основних прав людини, з іншого. В даному випадку протидія корупції нами повинна розглядатися у двох формах: як внутрішньоорганізаційній діяльності, так і зовнішній (спрямована за межі діяльності даного органу).

Варто констатувати, що від тотальної корупції в органах правопорядку, зловживання повноваженнями страждають не лише громадяни, але й самі правоохоронці (насамперед, низової і середньої ланок), позбавлені належного рівня забезпечення умов праці та соціального захисту. При цьому, працівники органу правопорядку не відчувають підтримки влади – як державної, так і місцевої, а також підтримки з боку місцевих громад, – що може свідчити про високий ступінь їх соціальної ізоляції. У поєднанні ці показники свідчать про головну проблему як забезпечення публічної безпеки та порядку, так і

стану та умов діяльності органів правопорядку, оскільки відбувається взаємне відчуження органу правопорядку і суспільства [2, с. 4].

Аналіз Закону України «Про Національну поліцію» від 02.07.2015 № 580-VIII [3] надає можливість наголосити на тому, що Національна поліція протидіє зовнішнім та внутрішнім корупційним проявам, зокрема:

1) наповнює та підтримує в актуальному стані бази (банки) даних, що входять до єдиної інформаційної системи Міністерства внутрішніх справ України, стосовно зареєстрованих кримінальних та адміністративних корупційних правопорушень, осіб, які їх учинили, та результатів розгляду цих правопорушень у судах (п. 9 ч. 1 ст. 26);

2) повноваження члена поліцейської комісії припиняються у разі застосування до члена поліцейської комісії заходів адміністративної відповідальності за вчинення адміністративного правопорушення, пов'язаного з корупцією (п. 9 ч. 8 ст. 51);

3) особа, яка бажає взяти участь у конкурсі на посаду поліцейського, подає у визначеному порядку до поліцейської комісії серед основних документів письмову заяву про участь у конкурсі, у якій також зазначається про надання особою згоди на проведення спеціальної перевірки відповідно до Закону України «Про запобігання корупції» [4] і на обробку персональних даних відповідно до Закону України «Про захист персональних даних» [5], декларацію, визначену Законом України «Про запобігання корупції» (ч. 1 ст. 54);

4) на поліцейських поширюються обмеження, визначені Законами України «Про запобігання корупції», «Про Національну поліцію» та іншими законами України, в частині того, що не може бути поліцейським особа, до якої були застосовані заходи адміністративної відповідальності за вчинення адміністративного правопорушення, пов'язаного з корупцією (ст. 61);

5) поліцейський звільняється зі служби в поліції, а служба в поліції припиняється у разі набрання законної сили рішенням суду щодо притягнення до відповідальності за вчинення адміністративного правопорушення, пов'язаного з корупцією, або кримінального правопорушення (п. 10, ч. 1 ст. 77).

В той же час, звернення до постанови Кабінету Міністрів України від 28.10.2015 № 877 «Про затвердження Положення про Національну поліцію» [6] дає можливість констатувати, що Національна поліція з метою організації своєї діяльності забезпечує в межах повноважень, передбачених законом, здійснення заходів щодо запобігання корупції, порушень законності, службової дисципліни і контроль за їх реалізацією в центральному органі управління Національної поліції, територіальних органах, на підприємствах, в установах та організаціях, що належать до сфери її управління.

Недаремно в Європейському кодексі поліцейської етики наголошується на тому, що персонал поліції повинен протистояти всім формам корупції всередині поліції. Вони повинні повідомляти своє керівництво та інші відповідні органи про корупцію в поліції [7, с. 22]. Отже, ефективні заходи з запобігання та боротьби з корупцією в поліції повинні бути встановлені в організації поліції на всіх рівнях [7, с. 21].

Недаремно європейська спільнота наголошує на тому, що «корупція в поліції» охоплює дуже різні дії: підкуп, підробку або знищення доказів, фаворитизм, непотизм тощо. Спільним у всіх цих діях видається є те, що вони обов'язково передбачають зловживання повноваженнями, зловживанням посадою службовця поліції. Окрім того, загальновизнаним є те, що корупція повинна розглядатися як постійна загроза чесності поліції і її нормальному функціонуванню в межах верховенства права [7, с. 38].

На підставі викладеного, слід зробити загальний висновок, що Національна поліція, як спеціально уповноважений суб'єкт протидії корупції, спрямовує свої зусилля на протидію цьому явищу як внутрішньо організаційній діяльності центрального органу управління Національної поліції, територіальних органах, на підприємствах, в установах та організаціях, що належать до сфери її управління, так і за межами, з метою забезпечення охорони прав і свобод людини.

Література:

1. Денисюк Д.С. Завдання Національної поліції України: проблеми законодавчого закріплення / Д.С. Денисюк // Підприємництво, господарство і право. – 2016. – № 8 (246). – С. 100-104
2. Концептуальні підходи до реформування МВС у контексті загальнонаціонального плану реформ : інформаційно-аналітичні матеріали до Круглого столу (м. Київ, 16 квітня 2015 р.). – К. : Центр Розумкова, 2015. – 56 с.
3. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/go/580-19>
4. Про запобігання корупції : Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/go/1700-18>
5. Про захист персональних даних : Закон України від 01.06.2010 № 2297-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/go/2297-17>
6. Про затвердження Положення про Національну поліцію : постанова Кабінету Міністрів України від д 28.10.2015 № 877 // Офіційний вісник України. – 2015 р. – № 89. – С. 34. – Ст. 2971.
7. Статус поліції : міжнародні стандарти і зарубіжне законодавство / за заг. ред. О. А. Банчука. – К. : Москаленко О.М., 2013. – 588 с.